

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1919-cu il 27 may (Çərşənbə axşamı günü) tarixli 189-cu nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transliterasiyası

DARDANEL LOKANTASI

Həmin may ayının 28-ci günü Azərbaycan istiqlaliyyətinin bir səbəliyi münasibətlə "Dardanel" lokantasında rumin orkestri və Asiya musiqisi çalıb, xanəndələr oxuyacaqdılar.

T-139

ELAN

Be-münasibəti-ruzi-tacüzəriyi-ələ-həzrət Sultan Əhməd şah Qacar halle-dallahu mülkühu və səltənətu ruzi-ə-hərşənbə 27 şahr-i-şabanül-müəzzəm dar-konsulğəriyi-dövləti-aliyyəyi-İran əz saati-dehi-sübh ilə saati-doyi-bədəzzühr pəzi-raiyi-rəsmi-beamal xahad-amad.

Bər-ümumi-iraniyan ləzəməti ki dar-ruzi-məzkur marəsimi-çeşni-tacüzəri rə müci dərənd.

Konsul-i-dövləti-aliyyəyi-İran Məhəmməd Səidülvüzəra

T-794

BULVARD A YENİ AÇILMIŞ QƏHVƏXANA

İstanbulun birinci şəbəsi

Qəhvəxana Gömrükxana qarşısında vəqə olub hərbi məmurlar üçün 10 faiz güzəşt edilir.

Kamali-ehitramla Samad Zeynalov

T-793

Teatro mövsümü bağlanır

HÜKUMƏT TEATROSUNDA

AXŞAM TAMAŞASI

Bu mövsümdə axıncı opera və operetta tamaşaları.

Səşənbə günü şabanül-müəzzəm 1914-cü ilin 26-sında (mayısın 27-sində) 1337-1919-cu ildə axıncı dəfə olaraq

“Arşın mal əlan” operetəsi,

çəhərşənbə günü şabanül-müəzzəmin 27-sində (mayısın 28-sində)

Azərbaycan istiqlaliyyətinin

səneyi-dövryyəsi münasibətlə

“Leyli və Məcnun” operası

və “Azərbaycan” faciəsi,

və cümə günü şabanül-müəzzəmin 29-da (mayısın 30-da) “Aşıq Qarib”

operası təntənəli bir surətdə

mövqeyi-taməşaya qoyulacaqdır

və məzkur tamaşalardan sonra teatro mövsümü

gələn sentyabrda bağlanırlar.

Bu tamaşaların biletləri indidən satılmaqdadır.

Taməşə başlanacaqdır

axşam saat 8-in yarısında.

Hacıbəyli Qardaşları

Müdiriyyəti

T-136

QİSMİ-RƏSMİ

[RƏSMİ HİSSƏ]

Azərbaycan Cümhuriyyəsi Məclisi-Məbusan tərəfindən

15 may 1919-cu ildə sərmayələrdən alınacaq vergilərin veril-məsi vaxtı və miqdarı haqqında qəbul edilən qərarın:

Dün vergilər haqqında olan qərarlardan 510 və 515-ci maddələri Məcməyi-Qəvanin [Qanunlar Topluğu] cild 5 1914-cü ildə sadiir olan qəvaninin [xəzanin qanun-ların] 1914-cü il nəgri maddə 3625, 1914-cü il nəgri maddə 2870 təbdi və təyinatına dair qət olundu [dəyişdirilməsi haqqında qərarə alındı]:

1) Hər idarənin əski sərmayəsindən 100 manata 30 qəpik miqdarında vergi verilməlidir. 100 manatdan əskik olan sərmayələr etinyay alınmazlar.

2) Sərmayədən veriləcək vergilər hər ilin fevral ayının 1-dən gəc olmamaq şərti ilə verilməlidir.

Yuxarıda yazılan vergilər haqqında qəbz vergilərinə aid olan qanunla qıyayət məhkə qəydası təbdiq edilirdi.

Qeyd: 1919-cu ildə vergilər Məclisi-Məbusan təsdiq etdikdən sonra bir ay müddətində verilməlidir.

Məclisi-Məbusan sədri naminə müavin:

Həsən bəy Ağayev

Katib: Əhməd Cəvəd [Pəpino]v

İdarə rəisi: Məhəmməd ağa Vəkilov

MÜHÜM DƏQİQƏLƏRDƏ

Son günlər Azərbaycan türkləri böyük izzitə və həyəcan içindədirlər. Şamilqala (Petrovsk) və Dərbəndin Denkinin ordusu tərəfindən işğalı və xüsusən məhəlli [yer-l]i qəzetlərdən birsində gurutulu sayı qəbilsindən olaraq

Könüllü ordunun Qu-la hüddüdə hücum etməsi xəbari azərbaycanlıları həqiqətə düşündürdü. Bu saat hər yerdə hər kəsə an ciddi tutulmuş bir məsələ varsa, o da Denkinin irləli-məsidir. Hər kəsə təsədüf etsək, salamatmazdan əvvəl: “Bu necə isdir?” Deyirlər Denkinin Dağıstanı. Bu döğru olsa, Azərbaycanın müqəddəratı na olacaqdır?” deyə iki sual verir.

Əlbəttə başqa dürlü olamazdı. İctimai[yy]təti bu iki sual düşündürməyə bilməz də. Ona görədir ki, bu iki masa-ləni atərflica əqmaq lazım gəlir.

Birinci suala müəssəifənə [təəssüflə], müsbət cavab vermək məcburiyyətində-yiz. İkinci suala gəlincə, buna cavab vermək üçün birinci məsələni bir qədər əqmaq, aydınlaşdırmaq, səbəblərini əraqmaq və onun mantıqı nəticəsinə taparaq o əsasla da cavab vermək lazım gəlir.

Bugünkü nömrəmizin “Mətbuat” [qis-mində “Dağıstan” qəzetəsindən itibəsə bəzi mütəllərlər [fikirlər, sərhilər] qeyd edil-mişdir ki, diqəqt veriliəcək olarsa, Dağıst-tanın bu halının səbəbi anlaşılar. Həmin mütəllətlərdən [fikirlərindən, sərhilərdən] anla-sıldığı üzrə, Dağıstanın şimal irticəsi qa-bağında tabavor olmayıb [tab gətirə bilməyib] gətməsinin ümdə səbəbləri əvvə-la hücumat başında duranların bacarıq-sızılığı, ictimai-dövlət [dövlət adamları] yoxluğu, səniyan [ikincisi], ən ümdə olaraq hücumətə Parlanman və camaat ərasin-da sivi rəhbər və qəvi [möhkəm] etimad yoxluğu, salisan [üçüncüsü], camaatin hö-kumətdən narazılığı [bu xüsus biza dəhə əvvəldən məlum idi], rəbat [dördüncü-sil], bədbəxtinə Dağıstan xalqı ərasin-da əhli, dilbər, ürəkəbir, məslək birliyi olma-dığıdır. Dağıstanın istiqlaliyyətini yıxan, məhv edən, təzədən dağıları zənciri-əsət və zülmü-istibadədə məhkum olan on-ların ittifaqı və ittihad-sızlığı oldu. Bunun üstünə bir də Dağıstan dərbəyiləri

hərşində və hücumat idarələrində De-nikin və dolayısı ilə çarizm tərəfdarları bulunmasa, həm də böyük bir kütlə təqdim etməsi ilə Dağıstan millitləri miyanında bəzi [arasında] nifaq-dan bilistifadə [isti-fadə edərək] qarə qüvvə əqgentlərin ciddən çalısqıları ələmə ediləcək olarsa, an-lağılar ki, Dağıstan təc-gəc Denkinə baş əymək məcburiyyətində qalacaqdı.

Azəri türkləri düşündürən bir məsələ dəhə vardır: Mütəfəqilər bu işə necə baxırlar və nə üçün Denkini irləli

hərəkət etməyə buraxırlar? Halbuki, qəbalaqda söz ver-mişdilər ki, Könüllü ordu Dağıstan igrəsinə gəlməyəcəkdir. Həttə Denkinin irləli hərəkəti bir növ dayandırılmış kimi idi də.

Bu məsələdən əsla bəhs etməyə dəyməz. Zira bir şəxs və bir kütlə öz qədriini bilməz, özü öz mənəfiyyəti anlayaraq müdafiə etməzə, özəqlərdən qədridənlik [qədridənlik]ni və müdafiə gözləməyə əsla heqiq yoxdur.

Bu surətdə, Dağıstanın bədbəxtliyinin səbəblərini ərayacaq və bu vaxtdək bütün millətlərin tarixindən alınan təcrübə əsası ilə hər millətin bütünü və hüququna məlik olmaq əməl və

arzusuna çatmaq üçün ancaq və ancaq öz qüvvəsinə güvənə biləcəyini və ancaq özünə inənməsə lazım gəldiyini bir həqiqət kimi qəbul edəcək olarsa, ikinci suala, yəni “Azərbaycanın müqəddəratı necə olacaq” məsələsinə də cavab tapmış olarız.

Barakat versin, bizim camaatımız, Məclisi-Məbusanımız və hücumətimiz içinde na qədar firqələrimiz, na qədar məslək ayrılığımız varsa da, istiqlal məsələsində başdan başlayaraq, sağdan-sola bütün firqələrimiz və camaatımızın fikri və rəyi biridir:

Ölmək var, dönmək yoxdur. Azərbaycan müstəqil yaşama-lı və azərbaycanlılar öz vətən və millətlərinin müstəqil yaşat-malıdır.

Bunu tələpimiz bir əsla və səmimi-qəlbə deyiriz, əməl də edir və edəcəyiz. Bundan əvvəl, içərimizdə sağ firqələrimiz də, sol firqələrimiz də mövcud olmaqla barəbar, şükürlər olsun ki, na anarxistlərımız var, na də monarxistlərımız. Bu surətlə, biz kamali-məsərrətlə [kamili bir sevincə] dəyə biləriz ki, istiqlal məsələsində bizim aramızda itxilafı-rəy [fikir ayrılığı] yoxdur. Şimdi bir şey qalır: sözdən işə keçmək.

Həminizin yazımızdadır ki, Məclisi-Məbusanda müxtəlif münasibətlərlə bütün məbuslarımız bilafərfə-məslək [məslək, əqidə fərqi olmadan], istiqlalımızı hər növ təhdid və təhlükədən müdafiə etmək, bir bəla gəlsə cəsanımızı vətən və millət istiqlaliyyətinə və hürriyyətə sipər qılmağa söz ver-mişlərdir. Xətrimizdədir ki, səbiq Rəisi-vəkilə [Baş nəzir] F. xan Xoyski cəsanları 26 kanun-i-əvvəl [dekabr] tarixli bəyən-nəmlərində “Hökumətimiz Azərbaycan istiqlalını göz bəbəyi kimi mühafizə edəcəkdir” dəyə yəmin etdi. Unutmamışız ki, həzrəti Rəisi-vəkəlamız Yusifbəyli Nəsib bəy həzrətləri 14 nisan [aprel] tarixli bəyannəmlərində Fətəli xanın həmin sözlərini bir daha təkrar və təyid [təsdiq] etdilər.

Bunu da isbata həcat yoxdur ki, bu saat Azərbaycan sözü camaatımız arasında hər bir şeydən müqəddəs tutulur. Böylə olan surətdə Azərbaycanın heç qorxusu və qəmi yoxdur.

Ancaq yetisər ki, bir dəfə hücumət də, Məclisi-Məbusan da, camaat da yekdillə və yekcəhət istiqlalın müdafiəsinə qalxısın. O halda, heç bir qüvvə bizi sarsıdarmaz və uca tutulan bayrağımız əndilənməz.

Bu da bir şeylər olar: Qəvi [güclü] iman və etiqad ilə.

Millətimiz öz qüvvəsinə inənməli və gyləcə də etiqad ilə əzm etməlidir. Bizim etiqadımız qəvi, inənmiz məhkəldir. Zira, camaatımız həmin camaatdır ki, hücumətsiz, başsız, ittihad və ittifaqsız, xüsusən nizamsız olduğu halda, əz bir dəstə ilə alyalın, yarımsilahlı ikan bütün cəbhədən qayıdan ordunun müqəbilində iş görürdü. Şimdi işə hücumət var, başçılarımız var, ittihad və ittifaqımız var, nizam və intizamımız var olmaqla barəbar, türklük və islamiliğimizə məxsus cəsarət və səbətimiz vücduliyə heç bir təhlükə bizi qorxuda bilməz.

İstiqal şəbətinə dənmiş olan bir millət, əzabını çəkmis olduğu istibdad zəncirinə heç vaxt boyun əyməyəcəkdir, əyməz də.

Böylə olarsa, Mütəfəqilər bizdə bu əzmi, bu səbəti, bu məhəbbəti görərsələr, sübhəsə ki, onlar da bizim tərəfimizdə olaçaqlar. Necə ki, Soçi fəqərəsində [hədisəsində] gürcülərin tərəfini iltizam etdilər [tərəfini iltizam]

Özm, səbat, iman və etiqad. İştə, müqəddəratımız həll ediləcək amillər.

X. İ.

XƏZƏR DƏNİZİNDƏ

Pyatikorskindən çıxıb Mozdok-Kizlyar tərqi [yolu] ilə və Staro-Tereçni körpüsü, sonra da Xəzər dənizi ilə yelkən qayıqları Petrovskə və oradan da Bakıya qədər uzun bir səfər edən bir şəxs Tiflisdə vətəd olmuşdur [gəlib çatmışdır]. Bu şəxsin dediyinə görə, Çeçen cəzirası [adəsi] qarşısında Staro-Tereçni ilə Novo-Tereçni körpüləri arasında İngilis Komandanlığının paroxodları seyr etməkdədirlər. Terek qayıq mənsəbi qarşısında Çeçen cəzirasına əz bir miqdarda Hindistan əsgərlərindən ibarət İngiltərə əsgəri dəstəsi xənarılmışdır. Burada əzaqavuran dəstə topları qoyulub, 4 hidroplan və 2 aeroplan vardır.

Axıncı dəfə İngiltərə təyyarəçiləri həmin Çeçen cəzirasından Hacı-Tarxana [Həştərxana] və Volqa üzərinə xümsəlmişlər. Qərribə burasıdır ki, cəzirədə olan balıca kənd əhəlis, ələkü-sus ərvadılar, Hind əsgərlərinin zəhirləndən qorxurlar. Buna görə İngilislər hindlilərə həmin kəndə getməyi qadağan etmişlərdir. İngiltərə Komandanlığı [ixtiyərində olan iki bəki] [keşikçi] paroxod dəima Çeçen cəzirası yərinə dayənamış-dadır. Məzkur [deyilən] şəxs, Staro-Tereçnindən Petrovskə gələn zaman mayın 11-ində Staro-Tereçnində Krasnovodskə göndərilməkdən ötrü bir Türkünstan ələyi paroxoda yüklen-miş. Bu dəstə Şimali Qafqaziyada təşkil edilmişdir.

“Terski kazak” qəzetəsinin 29 aprelində (köhnə qayda ilə) çıxan nömrəsində Şimali Qafqazıya cəbhəsi haqqında böylə bir məlumat dərc edilmişdir: Aprelin 28-ində bolşeviklərin bir bəliqçi qayıqı və bir paroxodu Çornırinokə gəlmiş, səhildən pulemyot və bomba atəyi başlandıqna görə paroxoda qaçıq uzaqlaşmışdır.

SÜLH ƏTRAFINDA

Sülhnamə imzasının tərsi

Almaniya sülh həyətə rəisi Brokdorf-Rantsau dünyanın Mütəfəqilərə mürciatla təvəqqe eyləmişdir ki, müahidə [səziş] imzasına təyin edilmiş olan vaxt bir qədər artırılın, təinkni nota verməyə fürsəti olsun. Mütəfəqilər tərəfindən son möhlət olaraq verilmiş axıncı vaxt mayın 29-a təyin edilmişdir.

Rantsau notası işbu maddələrdən ibarətdir:

1) Almaniyanın şərci sərhədində ərazi məsələsi;

2) Elzas-Loren məsələsi;

3) İstila edilmiş yerlər məsələsi;

4) Xəsarətləri cədamək məsələsi;

5) Səir məmləkətlərdə olan nemeslərin əmlak məsələsi.

Möhlət istəmək nemeslərin müahidənəməni imzadan imtina etdiklərindən daləlat etməyir. Ola bilər ki, nemeslər özlərinin əks təkliflərini yazıb qurtarmamışlardır. Ona görə də yenidən vaxt istəmişlərdir.

Moskva - Kovnodan [Kaukasdan] xəbar verilir ki, sülh müahidənəməsi imza edilərkən 5 min nəfər nemes səldətləri bir nümayiş quraraq Mütəfəqilərin həyatına hücum etmişlərdir. Mütəfəqilər hücumətə nemeslərin bu hərəkətinə protesto etmişlərdir.

Fiume bərasində yeni müskülət

İtaliyada Fiume məsələsindən ötrü qayət dəhəşətli müskülət əmələ gəlmişdir. İtaliya vəzirləri ilə məşvərətə bulunmaq üçün İtaliya nümayəndəsi dünən Parisdən hərəkət eyləmişdir. Bu axır vaxtlarda İtaliya nümayəndələri London müahidəsində zikr edilən torpaq tələbatından vəz keçməyə həzirləşirlər. Amma hər səydən əvvəl Fiumenin ədalət şəhər olması etiləfi [razılığı] imza ediləcəkdir. Orlando bu xüsüsə İtaliya nəzirləri ilə məşvərətə bulunmaq istəyir. Dörlərs Şurasında bu xüsüsə qəbul edilən qarə İtaliya əhəlis ciddi diyyən protesto etdirlər. İtaliya mətbuatı Orlando və İtaliya nümayəndələrinə Vilson[a] güzəştə bulunduları üçün hücum edir. Həttə Orlando Kabinəsinin dəyişəcəyi ehtimal tutulur.

- Düşənbə [bəzar ertəsi] günü Avstriya nümayəndələrində sülh müahidəsi təqdim ediləcəkdir. Zənn edilir ki, iyunun əvvəlində onlar cavab verəcəkdir.

- Yaponiyanın hərbi həyətə Yaponiyada Almaniya əzimet etmişdirlər [yollanmışdır]. Onlar öz il müddətina oraya təyin edilmişlərdir.

QƏZETLƏRDƏN

Amiral Kolçak və İngiltərə

Yekaterinodər - Mövsuq [etibarlı] mənbələrdən aldığı məlumata istinadla “Naş kray” qəzetəsi xəbar verir ki, hal-həzirdə Kolçak ordusu səfərinə kili müddətə İngilis əsgərləri mühəribə etməkdədirlər. İngiltərə tərəfindən təklif edilmişdir ki, amiral Kolçakın köməyinə yənə İngilis əsgəri göndəriləsin. Lakin Kolçak bu təklifi rədd edib peydarpey Sibirya əsgəri dəstələri təşkil edildiyinə görə, ancaq gələcəkdə əsləhə və mühimməti-hərbiyyə [silah və hərbi ləvazimat] göndərilməsinə xahiş etmişdir.

Qara dənizdə

Bir əz fasildən sonra Batum, Novorossiysk və İstanbul arasında münasibət başlanmışdır. Rusiya təbəələrinin İstanbul buraxılmamaları haqqında İngiltərə tərəfindən verilən əmr Sülh Konfransı öz işlərini qurtarana qədər öz qüvvəsində qalır. Məlumatlı dairədən verilən xəbərlərə görə, Qərbi Avropa və Türkiyəyə bolşevik üzvləri daxil olmasın deyə bu əmr verilməmişdir.

Gürcüstan Hökumətinin Könüllü ordu ilə müzakirəti

“Borba” qəzetəsi xəbar verir ki, Gürcüstan Hökuməti ilə müzakirədə bulunmaqdan ötrü Yekaterinodarda olan İngiltərə arkanı-hərbi [hərbi qarəğahı] nəçalnikli general Briks və Könüllü ordu nümayəndələri mayın 22-də Tiflisdə əməl olmuşlardır [gəlməşlər]. Müzakirət Tiflisdə davam edəcəkdir.

Kaçaznuni Tiflisdə

Ermanistan Cümhuriyyəti rəisi Kaçaznuni Ermanistana birinci zəruri şeylərin gətirilməsi üçün Mütəfəqilər hüçurunda istisadə [xahişə] bulunmaqdan ötrü gələn həftənin axırlarında Parisə əzimet edəcəkdir [gedəcəklər].

Hindistanda Şura hökuməti

Hindistanda vəqə olan hadisələr barəsində İngiltərənin məlumatı-rəsmiyyəsi böylə deyir:

Əfqanıstanda və Hindistanda İngilis nüfuzu ələyinə olan təbəlgət və mübəllighlər [təbəlgətlər] Türküstan Şura Həkiməti vasitəsilə Mərkəzi Şura Hökuməti ilə əlaqədarlıdır.

1918-ci ildə mart ayında Daşkəndə uzun müddət Hindistan bolşevikləri məhəmin idilər. Bunlar Türküstan müsəlman xadimləri ilə əlaqədə bulunmaq istəmişlərdir. Şimdi Türküstan Şura Hökuməti var qüvvəsi ilə çalışır ki, Hindistanda sıx rəbitədə bulunsunlar və axırlırlar [nahəyət, axırda] orada şura hökuməti təşkil etsinlər.

Mitropolit Platon

Odesa Mütəfəqilər tərəfindən işğal edildiyi zaman mitropolit Platon İngilis səldətlərinə İngilis lisanına zeylədəki [əşəğ-dək] sözləri söyləmişdir:

“Biz sizi gözləyirik və Mütəfəqilərin müəvinətinə güvənirik. Biz simdi də sizə ümidvərq. Hərgəh siz ümidimiz boşə çıxarsa, o zaman müqəddəratımız, təvəlimiz bizi Almaniya ilə ittifaq bağlamağa vadar edəcəkdir. Ola bilər ki, o zaman siz Ürəldən Reynmədə rus-alman qoşunlarını öz qərimizdə görəcəksiniz.”

Parisdə Ermani Konfransı

Bütün dünyada yaşayan erməni nümayəndələrinin bu günlərdə Parisdə əqd etdikləri [təşkil etdikləri] konfransın cəməlləri [iclasları] qurtardı. Bu konfrans Sülh Konfransına ermənilərin torpaq iddialarını və mühəribədə gördükləri maddi xəsarətin miqdarını bildirmişdir. Ermani Konfransı öz işlərini qurtardıqdan sonra xüsusi bir komissiya intixab eyləmişdir [seçmişdir]. Bu komissiya gələcəkdə erməni dövləti təşkilati layihəsini tərtib verəcəkdir. Bundan əlavə, konfrans yəni erməni milli həyət intixab eyləmişdir. O həyətə zeylədik [əşəğlədik] şəxslər intixab edilmişlərdir: Pəqos Nubar paşa, Təkeşyan, professor Ter-Akopyan, Çobanyan və doktor Novruz.

Bu həyət Qafqazıya Ermani Cümhuriyyəti nümayəndələri ilə birlikdə Etifaf [Antanta] dövlətləri qarşısında “müttəhid [vəhid, birləşmiş] və müstəqil Ermanistan” haqqını müdafiə edəcəkdir.

Rifat bəyin həbsi

İstanbulda Türkiyənin Məclisi-Əyanının sədri [Mənamənlikdə] Rifat bəy tövfiq [həbs] edilmişdir.

KONFRANS DOLAYISI İLƏ: ZAQATALA MƏSƏLƏSİ

- 1 -

Mövzu-yi-bahsimiz [mübahisə mövzumuz] olan Zaqatala vilayəti barədə gürcü hökumətinin fikir və təməlinə sərməqəle olaraq fəvqda [yuxarıda] göstərdiyim müxtəsər və məşhur məsəl gözəl bir əndəzə əsla gərəkdir.

Möhtəram “Azərbaycan” qəzetəsinin keçmiş nömrələrində hücumətimiz gürcü hökumətinədən Zaqatala vilayətinə dair olan övraq [qəğizlər] və sənədləri tələb etdikdə, məzkur [deyilən] hücumət kamali-cəsəratlə rədd cavab etdiyinə ümidən. Azad millət və demokrat əsası üzrə muxtəriyyətdən həmişə dəm vuran gürcü qoşunlarımızın bu vaxta qədər məmuriyyətdə bulundurları zaman vilayətimizdə oynadıqları rollarını vaxtın təqazasına müğayir [zəmanət] tələblərində zidd] hesab edərək, ələküsus nəzakətə rəyayətan yazmaqdan kəndimi bir növ saxlamışdım. Faqət bizimlə “Ertoba” pərdəsi altında işləyən gürcü hökumətinin vilayətimizi udməq üçün açmış olduğu istəhəsi sənələrdən bəri qəlbimdə gizlənmis yəralarımın üstünə acıb, vətənimizə nə olduğunu, vətəndaşımız[ın] məzkur [deyilən] qoşunlarımızdan nələr cəkdiklərini bəyan və həqiqəti izhər etməyə bəndəni vadar eylədi. Hərgənd, bu xüsüsə möhtəram məbusumuz Kiçikşanov cəsanları müxtəsər məlumat verməmiş, faqət məsələ mühüm olmaqla barəbar, bu vilayətdə mövqeyi-cəğrifiyasına, tarixinə, din və millətinə, nüfus [əhəlis]inə] və irqinə dair ətraflı məlumat lüzüm görüldüyündən, mümkün qədər mufəssəl məlumat verməyə sayz ediriz.

Zaqatal vilayətinin mövqeyi-cəğrifiyası

Qərb və qərbi-şimal cəhəti gürcü torpağına müttəsilidir [bitişiklidir]. Belə ki, qərbi Alazan (Qanx) nəqli olan kimi, qərbi-şimali işə Tilav və Sığnax uyezdlərində [qəzalrında] olan Şida nəhidir.

Səbiq hücumətin vaxtında polis idarəsində məmləkəti idarə etmək üçün hücumət-məzkura [ədi cəkilən hücumət] “Laqodex” təsmiyə olunan [adlanən] yerə Zaqatal okruqu ilə Sığnax uyezdinin arasında sərhəd qərar etmişdir. Halbuki, hal-həzirdə Laqodex qəsəbəsi olan yer əslində Balakan ilə Qavaxçöl camaatlarına məxsus idi. Taqribən 40 sənə bundan əqdəm [qabaq] ruslar hər iki camaatdan izin ələl müvəqqəf olaraq orada əsgər qışlası [kəzarması] tikir. Faqət haqiqət işə Laqodexdən 4 verst qərbi-şimalda döğru 40 evdən ibarət olan gürcüca “Kabal” denilən Kartuban isminə bir müsəlman kəndi var. Bu kənddən 6 verst o səmtə döğru 9 evdən ibarət “Ares” [adlı] bir müsəlman kəndi var. Bu kənddən 12 verst həmin səmtə 200 evdən ibarət gürcü və müsəlman ilə məskun Təbel-cox (TeBənz-nəb) adında bir kənd var. Bu

kənddən bir neçə verst məsafədə “Kvareli” adında bir gürcü kəndi var və bu kənddən köhnə bizim sərhədimiz olan Şida nəhriinə 8 verst vardır.

Demək, nəinki gürcü hücuməti iddia edən Laqodex qəsəbəsi o[n]ların, hətta həmin qəsəbədən necə ki anlaşırlar, 30 verst məsafədə olan Şida nəhriinə qədər yerlər irlən, örfən və qanunən bizim torpağıdır. Binaəniləy [ona görə], səbiq hücumət təyin edən bir “Административное дѣление” [inzi-bati bölgü] heç vaxt Zaqatal okruqu ilə Sığnax və Tilav uyezd-i-nə sərhəd ola bilməz.

İndi gələlim bu yerlərin na surətlə gürcülərə keçməsinə. O vaxtı ki, bəzi tarixi mülahizələrə görə, ümumən hər yerdə olan kimi, xüsusən Dağıstan və Zaqatal okruqunu müsəlmanların-na rus hökuməti kam nəzarətə bəvərdi, gürcülər xəç qardaş olmaq hesabıyla [səbəbindən] ruslara pənah gətirib təcridə müttəhim (?) müsəlmanlara təəlliq [aid] yerləri tutub özlərinə mülk edərək, ətrafndan dərzi gürcülər gətirib həmin qəbz etdikləri yerləri öz millətəşləri ilə iskan etməyə [məskun-laşdırmağa] başlayırlar. Halbuki, Laqodexdən şimala tərəf 20 verst məsafədə olan “Qarasu” denilən yerə qədər və oradan 8-9 verst məsafədə olan Dağıstan sərhədində qədər olan dərələr – Tapalı-qara, Çorulu-qara, Xoçavdağ, Honovbuqırı-qara (yəni qəbir daşı və qarx daşı olan dərə) və

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1919-cu il 27 may (Çərşənbə axşamı günü) tarixli 189-cu nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transliterasiyası

müavinət etmək haqqındakı məruzəsindən sonra qət edilmisdir:

Nəzəratə öz məbləğindən iki ay vaxtınadək 15.000 manat qərz [borc] verilməsi təpşirilsin.

NƏZƏRƏTLƏRDƏ [NAZİRLİKLƏRDƏ]

- Ümuri-Xeyriyyə və Nəfiə Nəzəratı Vükəla Şurasına məruzə təqdim edərək 3 min nəfər işsiz ermənilərin Bakıdan pulsuz çıxıb getmələrinə icazə istəmişdir. Erməni Milli Komitəsinin etirafı ilə onlar Bakıdan qatardılar.

- Ümuri-Xeyriyyə və Nəfiə Nəzəratı qərarındakı görə, işə cəlb edilmis qaçqın, qaçqın payı alınmalıdır. Bir nəfər qaçqın təklif ediləcək işdən imtina edəcək olarsa, qaçqın payından məhrum ediləcəkdir.

Yaxın Şərqə Amerika Müavinəti Cəmiyyəti sədri Elmer ilə müsahibə

Mister Elmerin Tiflisa gedəcəyi ehtimalına görə, Ümuri-Xeyriyyə və Nəfiə Nəzaratı [Sosial Təminat Nazirliyi] nümayəndəsi doktor Bron mumaileyhin [adı qəkilən şəxsin] hüzuruna gedərək Azərbaycanca qərarların əhvalini təsvirlə rica etmişdir ki, bura qaçqınları üçün də Batumdakı mərkəzi Amerika anbarlarından un buraxılsın. Mister Elmer[ə] Azərbaycandakı hamı millətlərə mənsub 105 minadək qaçqın-lara bu vaxtdakı Ümuri-Xeyriyyə və Nəfiə Nəzaratının 11 milyonadək para sərf etdiyi bildirilmişdir. Elmer Ümuri-Xeyriyyə və Nəfiə Nəzaratına müavinətdə bulunacağını vəd etmişdir.

- Ümuri-Xeyriyyə və Nəfiə naziri teleqrafən öz müavin Rüstəm xan Xoyskiyə tapşırırmışdır ki, Tiflisdəki rasədxana müdiri Olasekin Şamaxının geoloji axtarışına dair yazdığı məruzəsini alsın. Zira yeni Şamaxı təmiri üçün qiymətli bir əsərdir.

ZAQAQQAZIYA KONFRANSINDA

Zaqaqqaziya Konfransının mayın 22-də vəqə olan iclasında sərhəd məsələsinə baxan komissariya tərəfindən [Nov] Ramişvili məruzədə bulunmuşdur. Məruzəçi izhar etmişdir ki, komissiyanın qəsdı ancaq Zaqaqqaziya cümhuriyyətləri arasında sərhəd mübahisələrini həl etmək üsulu və əsasları haqqında rəyini söyləməkləndir. İbarətdir. Komissiyon öz işini bitirib, qıvaddığı qətnəmələri müzakirə olunmuşdaqdan ötrü Konfransa təqdim edib:

- Milliətlərin müstəqil olmaları hüququ haqqında inqilabın həyata təbqiq olunan əli şüarı əsası ilə vüqədə gələn Zaqaqqaziya hökumətləri üçün sərhəd təyin edilməsi məsələsi Konfrans qərarşındadır.
- Mübahisə edən cümhuriyyətlər arasında cəqə mübahisəli ədd [hesab] edilmis olan rayonların müzakirə edilə bilər.
- Yuxarıda göstərilən mübahisələrin həlli mənafeətdən olan cümhuriyyətlərin səzişindən ibarətdir. Şəxsi əlmdəki zaman mübahisələr hakəm [arbitr] məhkəməsi vasitəsilə həll edilməlidir.

Zaqaqqaziya Konfransı komissiyasının bu qətnəməsini müzakirə etməyi yaxın iclaslardan birinə qoymuşdur.

MƏTBUAT

Dağıstanın şimdiki həly, xüsusən Petrovsk, Dərbənd və sairəlrinin Denikin qoşunları tərəfindən işğalı haqqındakı xəbərlərlə əlaqədar olan vəziyyət bu gün hər bir azərbaycan-cının düşündürməkdə, həm də iztirab içində buraxmaqdadır. Biz, əlbəttə, hər birimiz bu işlərin bütün təfəsilatını bilmək istəriz. Fəqət bütün sayımızza rəğmən gərək məhəfili-siyasiyyadən [siyasi dairələrdən] və gərəksə xüsusi mənbələrdən öylə məlumat ələmə mümkün olmayr ki, qəralərim-izə [oxucularımıza] ətraflı məlumat verə bilək. Ona görədir ki, yeganə mənbə gərdüymüzn rəfiqimiz "Dağıstan" qəzetisinin məqalə və mütəllatları [fikirlərini, şərhlərini] müntəzəmən dərc etməyi lazım görürük.

Biləcəmiz, bu müəttəll muntəzəmən təqib edildikdə, iki aydan bəri Dağıstanın na vəziyyətlər keçirdiyi bir növ anlaşılr.

Məsələn həmin qəzetə məmləkətin əhvali-ümumiyyəsinə təsvirlə yazır ki:

"Biz ən ziyadə hökumət ricalı [adamları] qəhətliylərinə mübtəlayız. Rical və məmuraların hökumət işlərində mübtə-didirlər [təcürbəsiyləndir]. Bir miqdər təcürbə görən məmuraların varsa, onlar da rus hökumətinin yetitdiyiylə yadigərləndir. Bu məmuralar demokrət üsulunda xalq idarəyə əşinə deyildirlər. Hüsnüsiyyətdə olsalar belə, əhəlimiz onların işlərindən əmin və məmnun olammayır. Ümumi lisanımızın xoşluğu da hökumət işlərimizi xələldər edir. Çünki hökumətin rusca lisanını əhali anlayamayır. Məhəlli [yerli] dillərə və arabçaya tərcümə edilib qəzəllərə gəndərlənən əvəzlər [amirlər] və təbliğat qəti postalların xoşluğundan və yə son dərsə intizamsızlığından yolda qalırlar. Binaənaleyh [ona görə], xalq heç bir şeydən xəbərdər olammayır. Hökumətdən qəz dəfə bir təbliğat şəbəsi təşkil edilmək rica edildisə də, şimdiki qəzərdə oyla bir idarə və səbə aqlımda. Əhəlimiz növni-qəftədə [qəfət yuxusundadı] uyuyur. Onları oyatmaq üçün dısmən səri atılır [məyrit, ard-arda atılır] toplarıntı arı. Fəqət dısmənə qarşı ancaq top səsinə eşidənlər çıxır. Məclisi-Məbusən 15 gün tətil edilib, o müddətdə məbusların əhəli-ni iqaəz [xəbərdar etmək] üçün bütün qəzə və nəhiyələrə səyahət etməyi qət etmişlər. Fəqət hər gün bir mənə çınarılaraq məbusların hərəkəti təxir edilir.

Qrozdıo olan [hal-hazırda] Deniklinə müzakirəyə gədən heyəti-mürəxxasəmiz əzəsi [nümayəndə heyətimizin üzvü] və Məclisi-Məbusən rəisi Qaplanov cənablarından gələn məktubun məzmununa görə məlum olur ki, Deniklinə etiləf edilmək [ulazmaq] qeyri-qəbildir. Çünki Denikin Rusiyəni əhya etmək [diriltmək] və Dağıstana səhib olmaq məqsədində kə-makən [avvalki kimi] israr edirlər. Deniklinə bərabər bir ingilis generalı da bulunmuş. Biz bu qəir vəziyyətdə ikan daxilədə hökumətimizi sağlamaq və ya sələ kəməşə uğraşanlar da var imiş. Hökumət rəisimiz Məclisi-Məbusənə bəyanatda bulunulduğuna görə, hökuməti hər iki cəhət təəciz edirmiş [xəşndir, narahət etmiş]. Hökumət, Şeyx Uzun Hacıları, Şeyx Əli Hacıları etiləfə [ulazmaqda] dəvət edib, aradək bütün təfəqqinə izləyay [iktidarlıyı] aradan qaldırmaqda] çalışığı əsənədə, gərək səhərlər və gərək solaların hökuməti və hökumət ricalarını rahat buraxmamış mövcubi-təəssüfdir [təəssüf doğuran bir həldir].

Digər bir nömrəsində yənə "Dağıstan" rəfiqimiz nəinki hökumətdə Parlamən və cəmaat arasında ədəmi-etimad [etiraz-mədsizlik], bəlkə əhali arasında ədəmi-ititfaq olduğunu [bir-lyin olumasını] təsvir edir, yazır ki:

"Bazıları bütün-bütünlə məyusiyyət və ətəlatə qarq olmuşlar. Mizanın hanki tərəfi ağır gəlsə, qədid orada oturmağı hazırlanırlar. Əmri-vəqəyə [olmuş bitmiş iş, fakta] qarşı iş gərmək istəyirlər. Yaxın mənəmdir, yixılın sanın, demək niyyətində bulunurlar. Bazıları isə əfkəri-əmmani [ictimaiyyəti] təşvişə və tarəddüdə iqa edərək [solaraq] gah bəlsəvçilərlə, gah əvropalılarla, gah deniklinilərlə, gah müstəqillərlə [qələcəkdə] olacaq rusiya ilə xalqı qorudurlar və deyirlər ki, nəhaq yəzə canımız və məlumiyyə fəda etmək mənəusir bir şeydir, onlar bizə istiqal verənməzlər. Hürriyyətimizi müfəzziz ədalim və istiqalə Cənabi-həqqa tövdi ədalim [Allahla əmanət edək]."

Görünür ki, xalq nəzərində etimad və etibarını itirmiş olan Dağıstan Hökuməti öylə bir halə gəlməşdir ki, dostu ilə dısmənini təniməyəcəq dərcə səzişdir. Bu xüsusdə eyni nömrədə şü faqərinə [hədisini] oxudur:

"Kəndilərində qarşı pək ziyadə hörmətkar olduqumuz hökuməti-hazirə arkanı [hazırkı hökumətin adamları] matbuatı kəndinə zəhir [kəmkəç] bilməli. Müzəhərit [kəmkəç] demək müdəhənə [yaltaqlıq, iktidürlük] demək deyildir. Zətan müdəhənə şəklinə edilməcək müzəhərit də müəssir [təsiri] olarmaz. Hökumət ədəmlərində kəndilərindən xoşnud olanların təqdiratını [təqdirlərini, təriflərini] qəbul edənləri kimi, xoşnud olmayanların təqdidatını da [tənqidlərini] də istəmə etməyə [əşitməyə] qətlənməlidirlər. Həttə həqisə belə olsa.

Şu nəzik [həssas] zamanda millətin müqəddaratını əlində bulunduran hökumət, əfkərinin [fikirlərini, ideologiyasını] müdafiəsi, icraatının təqviyası [dəstəklənməsi, güvətlənməsi] üçün millətdən güvəət ələməyə möhtəacdır. Bu qüvvəti [ə] də sərbəst olmaq şərti ilə matbuat vasitəsilə təmin edə bilər.

Xalqımız hökumətdən bu əsayiş məsələyi-həyatıyyəsinin həllini [hayati əhəmiyyət dəsiyən əsayiş məsələsinin həllini] rica edirlər, bəkləyirlər. Mənə qəalarsa, bu icraət, anfan [bir az yuxarıda], səylədim kimi, dəmirədən bir ələ tövdi... [təpşirilsə...]"

İstə, Dağıstani fəlakətə doğru sürükləyən amillərdən bəzi nümunələr. Bu xüsusdə daha ziyadə məlumat verməyə ümid-varız. Qoy, Dağıstanın na halda olduğunu qəalərimiz kəndisi düşünsün. Qoy, Dağıstanın bugünkü halından hamı ibrət alsın!

QADINLARIN VƏZİFƏSİ

Qəblərdə sizə böyük bir məhəbbət, müqəddəs bir hörmət bəslənilir! Saqın, məhəbbət bəslənilir. Bəlkə bundan sonra yetişən müsəlman cücülərinə validəlik edərək onları tam iymircini əsrin insanları yapaacağını və onlara milli təbriyə verəcəyiniz üçün bəslənilir. Buna əminəm və imanın qəvədir [güclüdür]. Millət və din sizdən bunu istəyir.

Görürsünüz ki, zaman dəyişərkən gəlmis və daha pək çox dəyişəcəkdir. Əgər bu gedişə gedərsək, başqa millətlərin yədi-əsaratına düşmüş [əsir] olacağıq.

Əsarət na demək olduğunu pək ala bilirsiniz, biləcəmiz millətlər əsarətli! Xəstə bir vücudu ancaq doktor qurtara bilər. İnqirazə [süquta] üz tutmuş bizləri da qurtaracaq ancaq sizsiniz. Ey millətin istiqbal [qələcək] ümidi olan gənc qızlar! Qucqlarınızda böyüyəcəq cücülərinizi hər şeydən əvvəl bir müsəlman, millətinə sevan bir müsəlman olaraq böyüdüünüz. Cücüləriniz ələmi-bəşəriyyətdə ilk addım atdıqları günü qarşıсында müsəlman millətinin dərdinə dərdənək, məsuliyyətinə sadən [dərdiyə dərdənən, sevinciyə sevinən] olmaq üçün təbriyə ediniz ki, gələcəkdə kəndi mövcud-ıyyətdən xəbərdər, ədəbiyyət və lisanə səhib bir müsəlman milləti vüqədə gəlsin. Millət bu gün sizlərdən yalnız şunu istəyir. İffət yalnız qarşaf əltundadır dəyərlərsə, saqın inan-mayınız. Biliniz ki, pək çox qədlilər məstür [ötürmüş] olmaq gəzirsələr də, aqıç gəzən qızlar qədar səhbi-iffət deyildirlər.

Bunun üçün haqqınızda söylənibləcək bitərəf sözlərə qulaq veriniz. Haqqınızda söz söylənərsə, meydənə-mübarizəyə girişiniz. Əmin olunuz ki, qəlib olacağınızın.

Təbiət ədətlərə qələbə etməlidir. İnsanlar təb'ən [təbiət etibarilə] hürriyə yadılınırlardır. Məktəblərdə, dərul-fənlərdə nuri-həyat vardır və o həyatə qoşunuz ki, başqa millətlər na olmuşlar, bizlər na oluruz, öyrənəsiniz. Yaxın qucqlarınızda böyüyəcəq olan müsəlman cöçügnə millət və millətin na olduğunı bildirəsiniz. Qucqlarınızda olan cöçülərə sağlām bir fikir, qəvi [güclü] bir ruh veriniz ki, iredilə düdəyə üzəridə yaşamaq üçün qarşınsa cıxan hər müşkülətlə qarşı dırsun, müsəlman millətinin tarəqqisində gəlişsin və bunu da kəndi borcu bilisin.

Nəcib

İTALİYA HEYƏTİ ŞƏRƏFİNƏ ZİYAFƏT

Sırağagün "Metropol" məhmanxanasında, Bakıya varid olmuş İtaliya siyasi heyəti şərfinə Azərbaycan Hökuməti tərəfindən böyük bir ziyafət verilmisdir. Ziyafətdə Nəsib bəy Yusifbəylinin rəyasətində İtalyan Hökuməti üzvləri, Şəhər idarə rəisi, Birja rəisi, dövlətlərin siyasi nümayəndələri, firqə [partiya] rəisləri və bir çox möhtərm əşxas [şəxslər] isbatı-vüqaf [istitraq] etmişlərdir.

İtaliya heyəti Şahzadə Savovskiy və Miralay Qəbbə başda olmaq üzrə ziyafət məclisində hazır olmuşlardır. Əvvəlcə Nəsib bəy Yusifbəyli möhtərm qonaqları Azərbaycan Hökuməti namindən təbrik etmiş və qədim İtaliya mədəniyyətinin başqa xırda millətlər haqqında ədəlat üzrə rəftər edəcəyinə əmin olduğunu bəyan etmişdir.

Bundan sonra, məclisə "tamada" olaraq Səfikürdski seçilib, heyəti təbriklə, onun sağlığını bəda qaldırmışdır. Bundan sonra, Parlamən əzalərindən [üzvlərindən] doktor Qarabəyov Vətənpəşəv Əmin Rəsulzadə heyəti təbriklə nitqərlə söyləmişdir.

Rəsulzadə cənabları türk dilində mənidlər [mənalı] və atəşin bir nitqə ümmün məclisin diqqətini kəndisində cəlb etmiş və nitqindən sonra hazırından bir cıxlan onun bərabərinə gəlib əlini sıxmışdır. Rəsulzadə öz nitqində İtaliya qövmünün keçirmiş olduğu böhran vəziyyətləri bəyanlənə hürriyyət uğrunda var qüvvəsi ilə çalısmış olan Qaribaldinin təd-duğı yolu göstərmiş və bu yol ilə də italyanların hərəkət etmələrini tövsiyə etmişdir.

Bədəhə [sonra], Xarıciyyə naziri müəvini Adil xan Ziyadədən fransız dilində böyük nitq irad ilə [söyləməklə] ümmün və ələkəslis İtalyanların ələməsi məzəli [məli] olmuşdur. Məclisin axırında Şahzadə Savovskiy və miralay Qəbbə Azərbaycan Cümhuriyyəti və əsgərləri sağlığını bəda qaldır-mış və söyləmişlər ki, onları nitdə Parisdə vədə və qaytdıqları vaxt Azərbaycan üçün fərahil və xoş xəbərlərlə gələcəklərdir və əlavə etmişdir ki, sülh məclisində İtaliya mürəxxasları [nümayəndələri] Azərbaycan istiqlalıyyatına var qüvvələri ilə müdafiə edəcəkləridir. Ziyafət axşamı saat 7-də xitam bulmuşdur.

BAKİ XƏBƏRLƏRİ

Müsəlman dükançılarının xahişi

Bakıda sükəndən olan [yaşaayan] bir çox müsəlman dükançıları Türk Ədəmi-Markəziyyət firqəsi "Müsavat"ə müraciətən rica etmişlər ki, ehtiyat əsgəri olmaq üzrə onlara həftədə bir dəfə olsa da, Azərbaycan ordusu zabitləri tərəfindən təlim verilsin. Dükançıların həmin ricasını firqə Bakidəki qoşun hissələri komandanına gəndərib kəndi tövsiyasını əlavə etmişdir. Buna cavab olaraq komandan məlum etmişdir ki, dükançıların böylə xahişləri məml-məmunıyyə [məmnuniyyətiyə] qəbul edilir və onlara təlim vermək üçün zabitlər tayın olunmuşdur. Məşğul olmaq istəyən şəxslər hər gün Salyan kazarmalarında yazıla bəslərlər.

Məsai Nəzəratının izahı

Fəhlələr tərəfindən edilən əsualə görə, Məsai [Əmək] naziri bəyan etmişdir ki, müstəqil [kollektiv] müqaviləsin bir çox mədəlləri hələ təbqiq edilmədiyindən, ixtilafli məsələlər xüsusunda əməllər [fəhlələr] bilavasitə Məsai nazirinə müraciət edə bilərlər.

Əsgərliyə dair

Daxiliyyə naziri Bakı qubernatoruna müraciətən məlum etmişdir ki, neçə gün bundan əqdəm [qabaq] əsgərliyə dəvət haqqında şəhərin bütün uçstoklarına məlumat verilmisdiyə də, əsgərliyə gələnələr çox zəif bir surətdə öz vəzifələrini ifa edir və cıxları gəlməyirlər. Bir cıxların şəhərdən çıxıb getmələri dəxi müşahidə olunmuşdur. Kəndilərə gəldikdə, onlar çox artıq dərcədə şövə və vəqəsiyə ədənləyədərək əsgərliyə gəlib yazılırlar. Şəhərlərin əsgərliyə böylə səhl [şəhlənkərliləq] bəxməllən əlbəttə qanuna, vətən və millətdə böyük bir xəyanətdir və ona mürətkib olanların [qırşanənlərin] haqqında ən qəti və ciddi tədbirlər ititxaz edilməlidir [tədbirlər görülməlidir].

Əsgərlikdən qaçanlar Divani-Hərbə [Harbi Məhkəməyə] təslim edilməklə edəm olunacaqdır. Binaənileyh [ona görə], qubernator bu barədə ciddi tədbirlər ititxaz edir, fərarə əsgərləri axtarmalı və lazımi yerlərində tutmaq etməlidir ki, bundan nəşətd ədə biləcək [irəl gələ biləcəq] hər bir cavabdəhəndilik [cavabdehlik] onun Əhdəsinə düşəcəkdir. Bundan əlavə, qubernator dəmiryolları və körpülərdə əsgərliyə düşənlərin gətmələrinə imkan verməməkdən ötrü ciddi surətdə təftişat və təhqiqat icra etməlidir.

Bakı-Culfa yolunda

Bakı-Culfa yolunda işləyən mühəndis, məzkur [deyilən] yolun külli hissəsində, Cavad uyezdi sərhədində böyük bir oğurluq kəşf edildiyini qubernatora məlum etmişdir. Yoldan külli miqdarda insaat alət [alətləri] və müxtəlif ləvazimat oğurlanmışdır. Oğurluqda Cavad pristavı Xəlilov və Cavad Bəxşalı oğlu müttəhim edildiklərindən, onların tövfiq [tutul-ması] və həbs edilmələrinə mühəndis qubernatordan rica etmişdir.

Qahvə və çay fabrikası

Rafael Natan tərəfindən Bakıda Balaxanski küçədə, 111 nömrəli evdə qahvə, çay fabrikası açılıb, Ticarət və Sənəat Nəzaratından [Ticarət və Sənaye Nazirliyindən] icazə veril-məsi rica olunmuşdur. Fabrika bu günlərdə işə şüru edəcəkdir [başlayacaqdır].

28 May Bayramı münasibətilə

Bakı qubernatoru Bakı Balaxana-Sabuncu qalabəyisinə müraciətən rica etmişdir ki, mayın 28-də Azərbaycan istiqlalıyyatının birinci səneyi-dövrüyyəsi [ildönümü] olmaq münasibətilə ümmün əhaliyə həmin günün təntənəli surətdə olaraq bayram edilib və ümmün hökumət və cəmaat müs-sisələri və məktəbin qəpanması haqqında ititəlat [xəbərlər] versinlər.

İran mühacirləri haqqında

Türk Ədəmi-Markəziyyət "Müsavat" firqəsi İran mühacir-lərinin nəhayətdə ağır hallarını nəzərə alaraq firqənin məsar-ıfi ilə təmir edilmis olan "Səfa" məktəbi binasında onların yer-ləşdirilmələrini təhti-qərar almışdır.

Evsiz uşaqlar haqqında

Daxiliyyə naziri Bakı qubernatoruna müraciətən Bakı küçələrində olan evsiz və pərarəstiz [himayəsiz] uşaqlar haqqında Nəzarat tərəfindən sadır olmuş binəquruluş [ver-ilmiş sərəncam] bərasinə onun tərəfindən na kimi iqləqat olunduğuna [əddimlər atıldığı] sual etmişdir.

Balıq tutmağın mən'i [qadağan edilməsi]

Bakı qubernatoru Cavad uyezdnə nəçalnikinə [qəza rəis-inə] məlum etmişdir ki, yeni binəquruluş [sərəncam] edilənə qədər "Boji promise!" sularında balıq tutulması qadağan edilmisdir.

Aksiz məmurları haqqında

Məsai naziri "Müsavat" firqəsinə məlum etmişdir ki, Çorri-qorrodə aksiz məmurlarının öz vəzifələrindən sui-isti-fadə edidkləri barəsində verilən ərizə Məliyyə Nəzaratına gəndərilib, ciddi tədbirlər ititxaz edilməsini tövsiyədə bulun-muşdur.

"Leyla" barkazının tövfiqi

Neçə gün bundan əqdəm [qabaq] Petrovskdən Qurvey şəhərinə gedən Tağıyevin "Leyla" adlı barkız yolda bölsəvçilər tərəfindən tövqi [tutulmuş] və zəbt edilmişdir.

"Bakinet's" qəzetəsi idarəsinin dağılması

Sırağagün axşam "Metropol" məhmanxanasının altında olan Qırıqi Cınoridzenin "Bakinet's" qəzetəsi idarəsi qəpisin-də "Yeni havədisi" ["Yeni xəbərlər"] sərlövhasi ilə bir parça kəğızdə böylə bir xəbər yazılmışdır:

"Denikin ordusu Cəza üzərinə hücum edir. Bakıdan oraya nümayəndələr heyəti gətmişdir. Raboçiq Konfrans [Fəhlə Konfransı] hökumətə Deniklinə mübarizədə bulunmaqdan ötrü öz köməyini təklif etmişdir və qeyrilər."

Bu xəbəri oxumağa "Metropol"un qəbəginə bir çox ədəm yığılmış və polis onları dağılmağa təklif eddikdə, qəməyib dəyənmişlər. Adamlardan bir neçəsi "xəbərini" pəncərədən çıxarılmasını tələb etmişlər. İdarə bağlı olduğundan, onun çıxar-maq mümkün olmadığından adamlar şüsanı sındırıb kəğızi parçalamış və idarəni daxi dağıtmaq istəmişlərsə, polis nəfərləri [nəfərləri] mane olmuşdur.

Qırıqi Cınoridze kimi kəçmiş hər kəsə məlum olan bir əşx bəlsəvçilər vaxtında Tiflisdə gətmisə, orada gürcülər onun öldürmək istədikdə bir tövrilə vıdlaqafəzə, oradan Pyatitsqorsk və qeyri şəhərlərə qəçmişdir. Türkərlə getdikdən sonra Bakıya gəlib öz "köhnə məskəli" üzrə Martnov yerinə Denikin, Prjevalski, Lyaxov, Erdeli və qeyrilərinə [dəlləklilərinə] dəvət ediblər, bir nəfər "alıcınab" müsəlman qardaşa da öz "əvəmkli qulluğunu" yerinə yitirdir.

Axır vaxtlarda bu hərif küçə vərəqəparasında aqıcdən-aqıca Azərbaycan əleyhinə şiddətli tənqid yazıb cəmaatın ruhunu xəbərləyirdi. Bu hərif bir "Bakı-nets" ilə iktifa [ikfayət] etməyib, təza bir də "Balaca qəğrə" çıxarmaq istəyir.

Yerini itisi və rahat göür başqa yerlərə və xüsusən öz vətəninə həsrət qalan bu tür həriflərin istəhasinə hökumətin diqqətini cəlb etmək istədikdi.

Cəmiyyəti-Xeyriyyədə

Bakı Cəmiyyəti-Xeyriyyəsi idarəsinin 21 mayis iclası qətnəməsinə görə, Azərbaycan istiqlalıyyatının səneyi-dövrüyyəsi [ildönümü] – istiqlal bayramı münasibətilə Bakı fığarasına pulsuz olaraq mayın 28-də 3 min pünə un buraxılacaqdır. Bu barədə məhəllə sularında da məlumat verilib, məhəllələrdə olan fəqlirlərin siyahılarını cəmiyyəti idarəsinə təqdim etmələri onlara tövsiyə edilmişdir. Fəqət bu günədək nədənsə bəzi məhəllə nümayəndələri öz məhəllələrində olan fəqlirlərin siyahısını təqdim etməmişlərdir. Bu isə idarəni müşkül bir vəziyyətə salır. Binaənileyh [ona görə], məhəllə nümayəndələrindən xahiş olunur ki, mayın 27-də məhəllədə olan fəqlirlərin siyahılarını Cəmiyyəti-Xeyriyyənin idarəsinə təqdim etsinlər.

Cəmiyyəti-Xeyriyyənin idarəsi Nikolayevskiy və Spasski küçələri künkündə, Krasnikovun iki nömrəli mülkündədir. İdarə hər gün səhər saat 10-dən 2-ədək, axşam saat 5-dən 8-ədək açıqdır.

- Mayis ayının 25-də Mirzəağa Şükürovn sədərləti ilə və Yusif Quliyevin katibliyi ilə Azərbaycan Posta və Teleqraf Qulluqların İttifaqı idarəsinin iclası vəqə oldu. İclas kəsərti-ara [səs cıxluğu] ilə Azərbaycan səneyi-dövrüyyəsinə bayram etməyi qət edib böylə qərarə gəldi ki, bulvarda bir neçə tələf qəparatı vəqə edib [yerləşdirib], xüsusi bir oyun tərtib versin.

O yuunda işitərk ədəm möhtərm zətlər Bakı Bəş Teleqraf idarəsinə Şahzadə Şükürovdən və İsmayil Hacıyevdən hər gün saat 9-dən 2-ə kimi müfəssəl məlumat ala bilərlər.

Yeni Kabinə təşkilindən sonra təsdiq edilmis olan həmin İttifaq o günə sabiq Post-Teleqraf naziri Aslan bəy Səfikürdlüy Mirzəağa Şükürov və Yusif Quliyev vasitəsilə bir ünvən təqdim etməyə də təhti-qərarə almışdır.

Təşhif

Dünkü qəzetəmizdə Əxzi-Əsgər [Əsgərliyə Çağırış] idarəsi elanında bir xəta olmuşdur ki, təshihinə əcələ edirik [dərhal düzəldirik].

3-cü hükmə dairəsi Buzovna kəndi üçün may ayının 26-sı təyin edilmişdir. Məşqətt [Məştağa] kəndi üçün isə may ayının 29 və 31-i.

AZƏRBAYCANDA

Şəkidən

Əhəmiyyəti-mövqiyəsi cəhəti ilə ticarətdə ən mühüm rol oynamağa sayan [layiq] demək olan Şəki şəhəri ötədən bəri

bir çox tərəfədən nəzafət [təmizlik], vergi və idarə cəhəti ilə bir pək ağır müşkülətə uğramışdır. Böylə ki, bələdiyyə üçün bu vaxta qədər mütəəvəzil olan intixabətn [keçirilən seçkilərin] ədəmi-intizam [itidmətsiz olması] ilə həl və carəyanə müvafiq olınmasından, Bələdiyyə idarəsi bu vaxta qədər Şəki üçün heç bir mənafeət mövcub olmayaraq, biləks [ləksinə], bir çox zərərlər iras etmişdir [əmələ gətirmişdir]. Məzkur [ad qəkilən] idarə şimdikiyə qədər başdən-bəşə tədəbiri-ictimaiyyə və idarəyə əşinə olmayan sədaddililə dolu olaraq, onlar da ancaq quru bir nam [ad] ilə bir çox sui-istəmalatla [sui-isti-fadələrə] uğrasmışlardır. Fəqət mühtitn iqtizası [ehtiyacı, tələbi] ilə Şəki şəhərinin bütün həyat və məməti [həyatı və ölümlü] bu idarənin fəaliyyətindən aslıdır. Binaənileyh [ona görə], Şəki Bələdiyyə idarəsi burasını gözəlcə düşünməlidir. Məzkur idarə Şəkidə iləsə olunaldan [yaradılandan] bəri intixabətn, müntəxibətn [seçkilərlərin] göstərdiyi işlərin heç bir fəydası alınmasınə məbni [görsə], bələdiyyədən razı qala-cıq bir nəfər belə təəvvür olunamıaz. Əksinə olaraq xalq tərəfindən bu xüsusdə daima